

somhed for antibiotika (PDSA) blandt daginstitutionsbørn. Formålet var endvidere at undersøge incidensen af invasiv pneumokoksygdom hos børn i Danmark og estimere den teoretiske dækningsrate af nye pneumokokkonjugatvacciner. Fordelingen af serotyper fundet blandt bærerisolater blev sammenlignet med fordelingen blandt invasive isolater.

I en prospektiv prævalensundersøgelse blandt 505 børn (0-6 år) fra 27 daginstitutioner var 56% pneumokokbærere og 5% bærere af PDSA. Lav alder og øredræn var risikofaktorer for at bære pneumokokker. Behandling med antibiotika var associeret til det at bære PDSA.

Som i udlandet dominerede de pædiatriske serotyper (6A, 6B, 14, 19A, 19 F, 23F) blandt pneumokokker båret af de yngste børn (≤ 2 år). Ældre børn bar en bredere vifte af serotyper. Et aldersafhængigt fald i dækningsraten af den 7-valente pneumokokkonjugatvaccine blev fundet blandt isolater både fra bærere og invasivt syge. Invasiv pneumokoksygdom i aldersgruppen under to år skyldes ofte bærerserotyper. Børn i aldersgruppen over to år er tilbøjelige til at bære serotyper, der sjældnere forårsager invasiv sygdom.

En retrospektiv gennemgang af 1.123 invasive pneumokokisolater indsamlet nationalt i perioden 1981-1999 viste, at nye 7-, 9- og 11-valente konjugatvacciner teoretisk kan forebygge 60, 70 og 80% af alle tilfælde med invasiv pneumokoksygdom blandt børn i Danmark, svarende til 12-14 meningistilfælde og 40-60 tilfælde af bakteriæmi årligt.

Forf.s adresse: Streptokokafsnittet, Statens Serum Institut, Artillerivej 5, 2300 København S.
E-mail: msk@ssi.dk
Forsvaret fandt sted den 28. marts 2003.
Bedømmere: Dr.odont. *Mogens Kilian, Peter Skinhøj og Terhi Kilpi*, Finland.
Vejledere: Cand.scient. *Uffe Skov Sørensen, Henrik Westh og Helle Bossen Konradsen*.

Karoline Schousboe:

Body composition and glucose homeostasis: genes and environment

Ph.d.-afhandlingen er udført ved Det Danske Tvillingregister, Syddansk Universitet, Institut for Sygdomsforebyggelse, Københavns Universitet og The Australian Twin Registry, University of Melbourne.

Formålet var at undersøge den relative betydning af gener og miljø for fedmemål og for målinger fra en oral glukosetolerancetest (OGTT), samt undersøge hvorvidt denne relative betydning er stabil med stigende alder. Derudover var formålet at estimere den intraindividuelle variation (CV_w) af b-glukose- og S-insulinværdierne fra en OGTT.

Klinisk undersøgelse og efterfølgende multivariat analyse blev udført på 625 enskønnede tvillingpar i alderen 18-67 år. Dobbeltbestemmelse af OGTT-målingerne og efterfølgende variansanalyse blev foretaget på 52 personer (26 tvillinger og 26 frivillige blandt personalet).

Heritabilitet for fedmemål var 48-69%, for OGTT-værdierne var den 37-57%, undtagen for kvinders fastglukose, der viste en heritabilitet på 12%. Ovejende fandtes et fald i heritabilitet med stigende alder, undtagen for mænds 120-min-glukose, der viste stigende tendens.

CV_w for faste-b-glukose (7%) var en del lavere end CV_w for 2-timers-b-glukose (15%), som igen var lavere end CV_w for S-insulinkoncentrationerne. Fortolkningen af dette i forhold til tvillinganalyse er ikke ligetil, idet CV_w kan være bestemt af både genetiske og miljømæssige faktorer.

I tråd med tidligere studier fandtes høj heritabilitet for de forskellige fedmemål. Den mere beskedne heritabilitet for OGTT-værdierne understøtter igangværende forebyggende tiltag mod type 2-diabetes. Den overvejende faldende heritabilitet med stigende alder taler for anvendelsen af yngre undersøgelsespersoner i linkage- og associationsstudier.

Forf.s adresse: Æblegrenen 195, 5220 Odense SØ.

E-mail: kschousboe@health.sdu.dk

Forsvaret fandt sted den 2. april 2003.

Bedømmere: *Knut Borch-Johnsen*, seniorforsker *Jennifer Harris*, Norge og *Henning Bech-Nielsen*.

Vejledere: *Kirsten Ohm Kyvik, Thorkild I.A. Sørensen og Jan Erik Henriksen*.

BOGANMELDELSE

Redaktør: *Merete Nordentoft*

Almind G, Hjortdahl P,
eds.
Medicinsk årbog 2003

Så er den der igen. Medicinsk årbog, der hver gang er spændende og interessant at læse i udpluk eller hele vejen igennem. Nye meget komplicerede emner præsenteres, ofte på en meget enkel og læseværdig måde. Den spænder altid vidt, og ved et gensyn af de sidste ti års årbøger er det iøjnefaldende, at der er tekster som kræver relativt specifikke forudsætninger, mens andre artikler er lige at gå til. Spredningen er både et problem og en styrke. Problematisk fordi det kan reducere antallet af læsere, men en styrke fordi det illustrerer spændvidden i faget. Denne spændvidde illustreres i en artikel om sygelighed blandt unge mennesker, som er umiddelbart tilgængelig, mens en artikel om cellulærmediert allergi indeholder et så stort antal forkortelser, at det kræver lidt mere tid at læse artiklen igennem.

Biobanker kontra sikring af de individuelle menneskeretigheder er et aktuelt emne, der får en kort og klar gennemgang, ligesom udviklingen af molekylærbiologi inden for den interne medicin med eksemplarisk præcision illustreres for læseren. En artikel om minitransplantation af knoglemarv er vanskelig at gå til men uhyre relevant, og efter anden gennemlæsning står emnet klart. Omvendt er en artikel om sportsskader i knæledet naturligvis relevant, fordi fysisk aktivitet i stigende grad indtager receptblokken til